

Pero Pogrmilović — Zagreb

Usklađivanje ugovora o Poslovnom udruženju

Usklađivanje ugovora o osnivanju i radu Poslovnog Udruženja privrednih organizacija slatkovodnog ribarstva Kornatexport Import Zagreb, treba završiti do 31. XII 1972. godine.

Dana 4. V 1972. objavljen je u Službenom listu SFRJ broj 23. Zakon o poslovnom udruživanju. Taj novi zakon usvojila je Savezna skupština na sjednici Vijeća naroda 24. IV 1972. godine. Objavljeni zakon stupio je na snagu osmog dana nakon objavljivanja u Službenom listu SFRJ odnosno 12. V 1972. g. Usvajanjem ovog zakona o poslovnom udruživanju prestao je važiti Osnovni zakon o jedinstvenim privrednim komorama i poslovnoj suradnji u privredi (Službeni list SFRJ broj 23/60, 16/61. i 13/63, kao i Službeni list SFRJ broj 10/65, 31/67 i 51/70). Za razliku od ranijeg zakona, koji je bio vrlo precizan i opsežan, novi zakon ima svega 19 članova, od kojih svega 16 govori o poslovnom udruživanju. Zakon uglavnom govori o osnivanju novih Udruženja, dok vrlo malo o postojećim Udruženjima. Dapače, samo u članu 16 spominje postojeća Poslovna Udruženja i to da se: »Do 31. prosinca 1972. ne može se osporiti zakonitost ugovora o poslovnom udruživanju zaključenih do dana stupanja na snagu ovog zakona, ni zakonitost statuta i drugih općih akata postojećih organizacija poslovnog udruživanja, zbog njihove nesuglasnosti s odredbama ovoga zakona«. Iz ovog proizlazi da postojeći ugovori i drugi opći akti važe i nakon 31. XII 1972. g. samo se do ovog dana ne može osporiti zakonitost ugovora o poslovnom udruživanju zaključenih do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Postojeća poslovna udruženja dužna su do 31. prosinca 1972. ugovore o osnivanju poslovnog udruženja uskladiti s odredbama Zakona o poslovnom udruživanju (Sl. list SFRJ br. 23/72).

U tom poslu će se posve sigurno pojaviti i neka sporna pitanja koja će tražiti najbolja odgovarajuća rješenja.

Zbog toga ćemo se pozabiviti s nekim od takvih pitanja i pokušati pronaći rješenja koja bi mogla zadovoljiti potrebe prakse a istovremeno biti u skladu s odredbama zakona.

Usklađivanje s novim zakonom ugovora o osnivanju poslovnog udruženja provest će se na način da će se u postojećem ugovoru izvršiti potrebne izmjene. Subjekti obnovljenog ugovora bit će sve one organizacije koje su svojevremeno učestvovala i osnovele poslovno udruženje, ili naknadno pristupile poslovnom udruženju.

Status ugovorne strane imat će i osnovne organizacije udruženog rada u sastavu radne organizacije — dosadašnjeg člana, ukoliko je to predviđeno samoupravnim sporazumom o udruživanju u radnu organizaciju.

Postavlja se pitanje ima li radna zajednica Poslovnog udruženja status ugovorne strane. Zakon u članu 11. stav 1. kaže: ako se radi obavljanja poslova predviđenih ugovorom o poslovnom udruživanju, osnuje radna zajednica organizacije poslovnog udruživanja,

radna zajednica ima samoupravna prava predviđena ugovorom zaključenim između radne zajednice i organizacije poslovnog udruživanja.

Međutim, ako radna zajednica trajno obavlja proizvodnu, prevozničku ili privredno uslužnu djelatnost, radna zajednica se osniva kao osnovna organizacija udruženog rada (čl. 12. zakona). To je upravo slučaj i našeg Poslovnog udruženja. Naime, u najvećem broju slučajeva radne zajednice poslovnih udruženja vrše navedenu djelatnost, pa će se, prema tomu, udovoljavajući spomenutoj odredbi člana 12. stav 1. Zakona, morati organizirati kao osnovne organizacije udruženog rada.

Šta mora da sadrži ugovor o poslovnom udruživanju, pa prema tome i ugovor o osnivanju poslovnog udruženja, propisao je Zakon u 12 svojih točaka u članu 3. To je minimalni sadržaj, bez kojeg ne može biti niti jedan ugovor o udruživanju. Međutim, ima još niz pitanja koja se reguliraju ugovorom, a o kojima Zakon govori u slijedećim svojim odredbama: čl. 8, 9. stav 2. i 3. član 10, st. 1, 2, 3, 4. član 11. st. 3, čl. 12, čl. 13. i čl. 4, st. 2. Razumljivo je da u ugovoru treba regulirati mogućnost, pristupanja ugovoru o poslovnom udruživanju nakon što je taj ugovor upisan u sudski registar.

Novi ugovor mora da predvidi i poslove od zajedničkog interesa, zatim sredstva Udruženja, ugovorom o poslovnom udruživanju može se predvidjeti ograničeno jamstvo, solidarno jamstvo ili koji drugi oblik jamstva ugovornih strana, pa ako se to ne predvidi tada ugovorne strane jamče za obveze organizacije poslovnog udruživanja svim svojim sredstvima razmjerno vrijednosti sredstava udruženih u organizaciju poslovnog udruživanja.

Od velikog je značaja odredba čl. 12. Zakona po kojoj se radna zajednica poslovnog udruženja mora osnovati kao osnovna organizacija udruženog rada ako trajno obavlja proizvodnu ili privredno uslužnu djelatnost. Iz dosadašnje prakse poslovnih udruženja proizlazi da se radna zajednica skoro uvijek osniva da obavlja neku trajnu djelatnost, pa ćemo u poslovnim udruženjima bez iznimke imati radne zajednice kao OOUR-a. Time se na mnogo bolji i potpuniji način rješavaju pitanja, koja u Biroima Poslovnih udruženja do sada nisu bila potpuno i dobro rješenja.

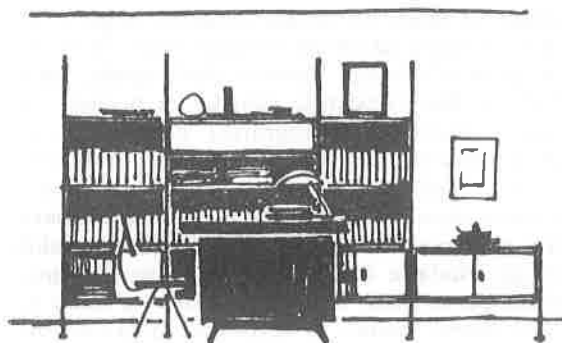
Ugovor o osnivanju poslovnog udruženja pored ostalog mora predvidjeti odnosno sadržavati i odredbe o organima koji odlučuju o poslovima od zajedničkog interesa. Stari zakon je propisivao da su organi poslovnog udruživanja Upravni odbor i direktor Biroa udruženja. Mi smo tomu još dodali i Izvršni odbor kao operativno tijelo Upravnog odbora. Novi zakon razumljivo, nema o tome nikakve odredbe, pa se ostavlja na volju ugovornim stranama da u ugovoru predvide organe poslovnog udruženja i njihove osnovne funkcije. Neodlučno je kako će se nazvati najviši organ Poslovnog Udruženja, pa to može biti skupština, upravni odbor ili poslovni odbor. Smatram, da bi mi u našem slučaju trebali i dalje zadržati Upravni i Izvršni odbor, a ne skupštinu niti poslovni odbor. To radi toga, da se vidi neka razlika između udruženja i ostalih privrednih poduzeća.

Pitanje organa osnovne organizacije udruženog rada u poslovnom udruženju obradit će se Statutom OOUR-a.

Ugovor o poslovnom udruženju pravovaljan je samo ako je sastavljen u pismenom obliku. Ugovor o osnivanju poslovnog udruženja upisuje se u registar kod nadležnog okružnog privrednog suda.

U registar se moraju upisati slijedeći podaci:

- oznaka ugovornih strana,
- oblik organizacije poslovnog udruživanja,
- naziv i sjedište organizacije Poslovnog udruživanja,
- poslovi od zajedničkog interesa,
- način istupanja u pravnom prometu u poslovima od zajedničkog interesa,

»Pokusi sa umjetnom oplodnjom lubina«, *Dicentrarchus labrax*, Linné 1758. — (*Experiences de reproduction artificielle du loup, Dicentrarchus labrax* (Linné, 1758). Autori: Barnabe, G. et Tournamille, J. — *Revue des travaux*, tom XXXVI, 2, 1972, Nantes, Institut Scient. des pêches maritimes.

Autori su uspjeli 1969. g. izvršiti umjetnu oplodnju lubina. Jaja su istisnuta iz ženke 6 sati nakon što je bila ulovljena. Oplodnja je bila izvršena na dva načina, suhom i mokrom oplodnjom. Pokusi su bili izvršeni u akvariju laboratorija za lagunarno ribarstvo u Séte. Salinitet mora prilikom pokusa iznosio je 31 pro mille. Dva sata nakon izvršene oplodnje 99% jaja bilo je oplodeno, i to jednako suhom kao i mokrom metodom. U pokusnim basenima temperatura mora je iznosila 13°C, a svijetlo je bilo naravno (danje). Vodi su dodavani i antibiotici, po metodi Shelbourn (1964). Dozrijevanje oplođenih jaja ukazalo je na niz poteškoća. Mortalitet je dosegao 50%, kod prvog pokusa, a 70% kod drugog pokusa, dok je kod trećeg pokusa iznosio čak 80%. Autori su nastojali zadržati stalnu temperaturu morske vode, ali oni tumače ove gubitke sa vjerojatnim povišenjem temperature, a i time, što u drugom pokusu vodu nisu tretirali antibioticima. U pozitivnim basenima larvice su izmislile nakon 4, odnosno 5 dana i odmah se raspršile po basenu pokazujući pozitivni fototropizam. Nakon resorpcije vitelusa započeta je prehrana larvi na taj način, što je basenu dodavana morska voda sa mikrop planktonom, a zatim je davana vještačka hrana (Mikronim, Tetra). Naupli od *Artemia salina* su preveliki za prehranu prvih larvalnih stadija.

Autori su uspjeli da im larve žive oko 20 dana, nakon umjetne oplodnje. Vidi se da ima još poteško-

- jamstvo ugovornih strana za obaveze poslovnog udruženja,
- iznos odnosno vrijednost sredstava koja ugovorne strane udružuju u poslovno udruženje,
- trajanje ugovora o poslovnom udruženju.

Bez ovih podataka sud neće izvršiti upis u registar. Prema tome, prijavi za upis u registar treba priložiti ugovor o poslovnom udruženju.

Ukoliko je poslovno udruženje upisano u registar i za obavljanje vanjskotrgovinskog poslovanja, ono će nesmetano nastaviti s tim poslovanjem, jer novi zakon u tom pogledu ne donosi ništa novo. Osim toga, to je materija Zakona o prometu robe i usluga s inozemstvom, a ne zakona o poslovnim udruženjima.

Pero Pogrmilović

PREGLED STRUČNIH KNJIGA I ČASOPISA

ća, ali ovi pokusi nam ukazuju da je lubin riba s komoj su u Sredozemnom moru počeli ozbiljno raditi. Autori u ovom radu donose i shemu basena u kome su uzgajali larve lubina, kao i dvije fotografije larvi od 14 i 19 dana.

Dr Dinko Morović

»Histologija hipofize nekih teleostea« (*Histologie de l'hypophyse de quelques Téléostéens.*) — Autori: Lafaurie, M. et R. Pauli. *Bulletin Inst. océanogr. Monaco*, Vol. 70, No. 1414, Ed. 1972.

Cilj ovog rada je upoznavanje morfologije i histologije hipofize kod nekih morskih teleostea, sabranih u okolici Monaca. Do sada su bile ispitane hipofize trlje blatarice, *Mullus barbatus*, i trlje kamenjarke, *Mullus surmuletus*, zatim hipofiza kanjca, *Serranus cabrilla*. Sada su autori ispitali obimniji materijal, pa su još uzeli u razmatranje hipofize slijedećih vrsta:

Gobus niger joso, glavoč
Serranus scriba, pirka
Paracentropistis hepatus, vučić
Boops salpa, salpa
Triglia lucerna, lastavica
Merlucius merlucius, oslić

Među ispitanim vrstama ima razlike, opći oblik hipofize varira, u nekim slučajevima čak između juvenilnih i adultnih stadija iste vrste. Općenito uzevši, *pars nervosa* i *pars intermedia* su u vrlo uskoj vezi, a varira odnos nervnog dijela sa *pars distalis*.

Autori donose u tabelama vrlo pregledne presjeke hipofize istraženih riba, kao i uglavnom noviju bibliografiju.

Dr Dinko Morović

»Biologija Lubina iz irskih voda« (*The Biology of the Bass, Dicentrarchus labrax, in Irish waters*). — Aautori: M. Kennedy i P. Fitzmaurice. *Journal of the Marine Biolog. Association of U. K.* Vol. 52, No. 3, Cambridge 1972.

U vodama Irske lubin je vrlo poznata riba. U laboratoriju u Plymouthu vrše se pokusi oplodnje, pa je uspjelo promatrati razvitak iz oplođenog jaja do larve.

Autori su proučili rasprostranjenost lubina uz Irsku obalu. U sjevernoj zoni obale pokrajine Belfast lubin je vrlo rijedak stanovnik, dok ga ima u zoni pokrajine Dublina, a na južnoj strani Irske, uz obalu pokrajine Cork, vrlo je obilno zastupan, a isto tako i uz čitavu zapadnu obalu. U nekim irskim rijekama zalazi lubin iz mora dosta duboko, sve do salinitetne granice od 2 pro mille, pa ga love među vodenim biljem, trskom i Potamogetom. Da bi što bolje proučili ovu ribu, autori su markirali od 1967—1970. g. 895 odraslih i 25 juvenilnih primjeraka. Markiranje je izvršeno plastičnom vrpcom u području prve leđne peraje. Vrijeme provedeno u vodi od časa markiranja do posljednjeg ulova trajalo je od 1—364 dana. Najveća udaljenost markirane ribe, koju je prevalila od časa markiranja do ulova, iznosila je 42 milje. Najduži promjerak koji je bio markiran bio je dug 57,5 cm.

Od ukupnog broja markiranih primjeraka bilo je ulovljeno 25 komada ili 2,8%, što je relativno dobar rezultat, ako se uzme u obzir da se radi o morskoj ribi, koja vrši migracije dosta širih razmjera.

Autori su, ujedno, proučili vrijeme mriještenja ove ribe.

Mušjaci dosegnu prvu spolnu zrelost tek kod srednje dužine tijela od 31,7 cm, a ženke kod 35,5 cm, a što se tiče starosti u četvrtoj odnosno petoj godini života. Mriješćenje je u lipnju—srpnju. Gonade u punoj zrelosti teže 7,91% od ukupne težine ribe, dok je broj jaja 293.000 na 1 kg težine ženke. Dijametar jaja iznosi 1,20—1,38 mm. Inkubacioni period traje u Irskim vodama po prilici 4 dana. Post larve su ulovljene na dubini od 13—36 m.

Što se tiče prehrane lubina, u ranijim stadijima ova se riba hrani kopepodima i larvama poliheta, te mizidima; juvenilni se hrane racima (*Crangon*), a i ribama. Budući lubin živi neko vrijeme i u slatkoj vodi nađene su u želucu i pastrvice, pa i larve lamprede, te mladi iverci. Odrasli primjerci hrane se haringama i papalinama. (Kod nas u Jadranu lubin je poznat kao predator, u čijem želucu se nalaze razne ribe, u Neretvi smo nalazili ploticu).

Autori su još određivali starost i prirast lubina. Njihovi rezultati pokazali su da kod 0 grupe lubin dosegne (srednje vrijednosti do 10 cm, kod I starost ne grupe 16, kod II, 20—22 cm, kod III 22,5—28 cm, a kod IV 26—29,2 cm. Ljuske su do 8 godina dosta čitljive, pa autori donose u tabelama vrlo lijepe fotografije. Za kasnije godine određivana je starost primjeraka pomoću operkuluma, pa se i tu donose fotografije, na kojima se vide vrlo čitljivo godovi.

Vidimo iz komparativnog materijala da je rast lubina u Irskim vodama vrlo spor. Autori donose podatke za Marokanske vode, iz kojih je vidljivo da je u toplijim krajevima u prvoj godini rast lubina upravo dvostruko brži nego u Irskim vodama. (U Irskim

7,1 cm, a u Maroku 14,3.) Podaci se mogu komparirati sve do 13 godišta, kod kojeg irski lubin pokazuje rast od 54,9 cm, a marokanski 74,1 cm.

Na kraju rada donose se još i podaci o parazitima. Brojni nematodi napadaju ovu ribu, a od ektoparazita spaminje se *Caligus* sp.

Dr Dinko Morović

S. O. Osmanov: Parazity ryb Uzbekistana. Izdanje Akademije nauka uzbečke SSR, Taškent 1971. 532 stranice, 147 slika, platneni uvez, cijena 4,6 rublja.

Knjiga se sastoji od 5 poglavlja: sistematski pregled parazita, parazitofaune riba Uzbekistana, materijal o ekološkoj parazitologiji, zoogeografska analiza ribljih parazita Uzbekistana, parazitske bolesti riba u industrijskom uzgoju, ribe kao izvor invazije čovjeka i ekonomski važnih životinja.

Osmanov je iznio sve nalaze parazita, najprije po sistematskom redu, zatim po vrstama riba. Za svaku vrstu parazita (Protozoa, Vermes, Anthropoda, Anelida, Molluca, Fungi) postoje rubrike za nosioca, lokalizaciju u organizmu, geografski nalaz, katkada postotak i intenzitet invazije: kod mnogih vrsta unesen je opis parazita, uglavnom u slučajevima, kada je sam autor došao do podataka o morfologiji parazita, ili je te podatke dobio od drugih sovjetskih parazitologa. Nadalje ima podataka o dinamici invazije, nekim parazitima, odakle oni potječu, kako su se širili u novoj sredini, o sezonskoj dinamici itd. Dobro je što je autor bio do kraja dosljedan, pa je unio i hemlinte, koji parazitiraju u sisavcima i pticama kao spolno zreli stadiji, a u ribama parazitiraju njihovi larvalni stadiji, učahureni u raznim tkivima. To su *Gnathostoma hispidum*, *Diectophyme renale* i *Clinostomum complanatum*, prvi iz svinje, drugi iz zvjera, a treći iz čaplje.

Uneseni su podaci za 364 parazitskih vrsta, od toga najviše knidosporidija i monogena. Mali broj nađenih trematoda i cestoda autor tumači oskudnom faunom beskičmenjaka, koji bi tu poslužili kao posrednici. S druge strane, materijal potječe od 57 ribljih vrsta, iz 15 porodica. Zanimljiv je fenomen parazitofauna nekih ribljih vrsta, aklimatiziranih na području aralsko-morskog sliva, u kojima je vrlo malo parazitskih vrsta, čak je 35,3% bez parazita, što nas mora čuditi, jer paraziti riba nisu tako strogo specifični za određenu vrstu nosioca.

Analiza parazitofaune riba aralskog mora pokazala je, da prevladava njen slatkovodni karakter i taj kemizam vode uvjetovao je oskudnost sastava po vrstama parazita u morskom području tog jezera.

Veliki broj su crteži, inače veoma dobri, koji potječu od autora ili drugih sovjetskih parazitologa, a samo su dvije fotografije koje se odnose na patološke promjene. Inače, knjiga obiluje tablicama epizootičko-ekološkog karaktera.

Knjigu možemo preporučiti svim biolozima, naročito ihtiolozima, veterinarima, koji rade na intenzivnom uzgoju slatkovodnim riba, kao i liječnicima parazitološke orijentacije.

D. Mikačić